

OBEC PRAŽMO

Vás srdečně zve na slavnost pořádanou v rámci

IV. SETKÁNÍ PAROHATÝCH MĚST A OBCÍ

která se uskuteční

*v sobotu 29. května 2010 ve společenském areálu
u sv. Floriána v obci Pražmo*

Vyberte si z bohatého programu:

- 08:00-12:00 hod.** hasičská soutěž o pohár starosty obce
- 09:00-18:00 hod.** prodejní jarmark, vč. mysliveckých specialit
- 09:00-12:00 hod.** soutěž pro děti o nejlepší stavbu krabicového letohrádku hrabeč Pražany (park pod kostelem)
- 09:00-11:00 hod.** výstava dětských prací na téma parohatých měst a obcí, prohlídka mateřské školy (budova MŠ Pražno)
- 09:30-12:00 hod.** malý turnaj ve vodním fotbale (pro děti 6-10 let), pozor! Využivateli jsou děti z Města Horní Jelení v podkrkonoší
- 12:30-13:45 hod.** slavnostní parohatý průvod od kostela sv. Jana Nepomuckého do areálu u sv. Floriána (v rámci průvodu proběhne soutěž o nejlepší maskot, takže probudte svou fantazii a tvořte)
- 13:45-14:00 hod.** slavnostní odhalení pamětní desky „paroháčů“ a dřevěné sochy
- 14:00-15:30 hod.** Dětský den s Hopsalínem a místním Junákem - lukostřelba, provozová dráha, útok mladých hasičů se starými stříkačkami
- 14:15-15:15 hod.** Májový koncert v kostele sv. Jana Nepomuckého (Komorní orchestr lidové konzervatoře Ostrava, Scholla, varhany Petr Strakoš)
- 15:30-18:00 hod.** **hlavní kulturní blok**-vystoupení kytarového kvarteta z Horního Jelení * vyhlášení výsledků všech soutěží * vystoupení mažoretok z Jaroměřic nad Rokytnou * koncert dechové hudby Válcoven plechu Frýdek-Místek * recesistické vystoupení Podkrkonošské a pofizerské společnosti přátel Járy Cimrmana ze Semil * vystoupení taneční skupiny Dance step z Jaroměřic nad Rokytnou * klasický i latinsko-americký tanec v podání mladých talentů z Pražna * pěvecké vystoupení dětí ze ZŠ Raškouvice * moderní tanec v podání mladých hostů z Horního Jelení
- 19:00-02:00 hod.** kácení máje v podání Sboru dobrovolných hasičů z Pražna

Po celý den můžete ochutnávat z výběru bohatého občerstvení, vč. mysliveckých specialit, dětem pak přijde vhod trampolína, či vodní fotbal.

Pozor! Již v pátek 28. května 2010 od 18:00 hod. se v areálu u sv. Floriána uskuteční taneční zábava se skupinou Maraton

Parohatý úvodník

„Pane prezidente, vy přece všechno víte...“

Jaromír Nohavica promíne, ale prezident Václav Klaus tentokrát nevěděl! Nevěděl, že jím vyhlášený termín parlamentních voleb se střetne s dávno již naplánovaným termínem setkání parohatých měst a obcí v obci Pražmo. Nevěděl, že letošní předvolební kampaň, kterou nemůže rozumný člověk brát vážně, se střetne s paroháči, kteří se rozhodně vážně neberou. Setkání v Semilech, Horním Jelení a Jedovnicích to potvrdila a po loňské generálce v Pražmu nepochybují, že tomu tak bude i v tomto beskydském údolí. Přiznejme si, že účast na setkáních klesá. Možná právě „v politice“ hledíme příčinu - mění se starostové, radní, zastupitelé. Původní myšlenkou ale nebylo setkání oficiálních delegací. Což tedy přístě vyslat dvojici muzikantů, třídu na školní výlet, oslovit agilní spolek - prostě čtít princip občanský? Až sem byla slova míněna vážně, na čtvrtém setkání paroháčů se již vážně projevovat nebudeme. Parohatý mini parlament opět nedemokraticky rozhodne o místě příštího parohatého klání a všichni budeme určitě svědky dění, jaké měla v názvu loňská generálka - pražmovského veselí.

Váš nedemokraticky jmenovaný prezident, který také neví...

Vladimír Kubík

Pár slov o motivaci

Když byla před dvěma lety naše delegace na III. ročníku setkání parohatých měst a obcí v Jedovnicích oslovena s nabídkou, abychom u nás v Pražmě uspořádali další ročník „paroháčů“, tak trochu mně zamrazilo a tak trochu jsem pookřál touhou na chvíli tu naši vesnici postavit do záje reflektorů. V té troše času na rozhodnutí jsme usilovně diskutovali nad tím, zdalipak to obec naší velikosti zvládne organizačně a koneckonců i finančně, nicméně jsem přesvědčen, že debata byla vedena spíše akademicky, aby to nevypadalo, že jsme se rozhodli hned a jednoznačně. Ani jeden z delegátů nezasel semínko pochybností a následně rovněž zastupitelstvo obce dalo této akci jasně zelenou.

A proto dnes můžete číst tyto řádky a těšit se na slávu, kterou obec Pražmo nezažívá každý den. Měsíce tvrdé přípravy, usilovného přemýšlení a nacvičování mnoha občanů naší obce, kteří dobrovolně přispívají ke zdárnému zdolání pomyslné latě kulturního výsluní obce, se zhodnotí ve dvou květnových dnech, 28. a 29. 5. 2010, o kterých se bude psát v deskách obecní kroniky.

Ano, láska k obci, hrdost, vlastenectví jsou tou správnou motivací pro uspořádání takto náročné akce a jsem velmi rád, že tyto pocity se mnou sdílí mnoho z Vás. Zároveň jsem napjatý z očekávání početné účasti na oslavách. Věřím, že nikdo nezůstane sedět doma a vybere si něco z bohatého programu oslav.

Na setkání s Vámi vážení občané, na setkání s Vámi vzácní hosté z podobně parohatých měst a obcí, se velmi těším.

„Paroháči všech zemí spojte se“

Marek Kaniok, DiS.
starosta obce

Obec Pražmo

Pražmo je nevelká obec, kde na rozloze 355 ha žije necelá tisícovka obyvatel. Leží v krásném prostředí Moravskoslezských Beskyd v údolí řeky Morávka.

Vesnice je jednou z nejmladších obcí v Podbeskydích, její původní název byl až do roku 1914 Prazma (někdy Prashma). Jako jediná z okolních obcí bylo Pražmo založeno zakládací listinou v roce 1777 tehdejším majitelem frýdeckého panství hrabětem Janem Ferdinandem Nepomukem Pražmou. Ten chtěl, aby jeho jméno zůstalo zachováno pro další generace, oddělil proto část pozemků patřících obcím Morávka a Raškovice a v blízkosti jelení obory založil obec nesoucí jeho jméno.

Při svém založení dostala obec do znaku jelena stojícího mezi dvěma jedlemi. Tento byl používán pouze na pečeti. Až v roce 1996 byl obci udělen znak a prapor. Ve znaku je zlatá jelení hlava v modrém poli. Provedení vychází ze znaku zakladatele obce a barevné řešení ukazuje na příslušnost k někdejšímu těšínskému knížectví.

Ještě starší historií než obec sama má místní kostel. Již v roce 1762 byl postaven dřevěný kostelík na místě, které tenkrát patřilo obci Morávka. Občané Morávky nechtěli založením obce Pražmo přijít o svůj kostel, žádali proto vrchnost, aby pozemky nadále patřily Morávce a byly takto zaknihovány. Hrabě Prazma jim tehdy vyhověl a až ve druhé polovině 20. století byly tyto pozemky převedeny na obec Pražmo. Přesto se farnost dodnes jmenuje Morávka.

Malý dřevěný kostelík brzy přestal vyhovovat, při bohoslužbách se farníci kolikrát tísnili venku. Kostel byl proto v roce 1875 zbořen a jeho místo dnes už připomíná jen kamenný kříž. Také starý hřbitov okolo kostela je již zrušen a pro pohřbívání slouží hřbitov na Zlani. Ten byl zřízen v morových letech okolo roku 1848. V době, kdy existoval souběžně s původním hřbitovem, byl nazýván "hřbitovem chudiny". Pochovávali se v něm totiž lidé nižších společenských vrstev. Na tomto hřbitově se nachází i skutečný hrob známé postavy Bezručových Slezských písní Maryčky Magdonové, přestože dnes již přesné místo nelze lokalizovat.

Samostatná farnost vznikla v roce 1785, prvním farářem byl Jan Ešing. Ten také posvětil základní kámen nového zděného kostela. Stavba trvala 10 let a byla dokončena v roce 1817. Kostel je zasvěcen sv. Janu Nepomuckému.

Počet obyvatel obce významně stoupl v 70. a 80. letech minulého století, kdy Lesní závod Frýdek-Místek přebudoval zastaralé dílny na moderní opravárenské středisko, vybudoval komplex nových bytových domů a postavil novou mateřskou školku. Po roce 1989 byla v obci vybudována kanalizační síť, částečná plynofikace a kompletní telefonní síť. V obci a jejím okolí je soustředěna bohatá občanská vybavenost, počínaje moderní mateřskou školou, rodinným centrem, přes poštovní úřad, mnohé služby, restaurace a konče komplexním obchodním zázemím. V sousední obci Raškovice donedávna fungovalo jedno z posledních venkovských kin. Obec je rovněž přirozeným výchozím bodem pro pěší i cyklistické výlety do okolních hor.

Info: Obec Pražmo - tel: 558 692 240,
e-mail: podatelna@prazmo.cz, web: www.prazmo.cz

Město Dobřany

Město Dobřany ležící jihozápadně od Plzně na pravém břehu řeky Radbuzy se řadí mezi nejstarší historická sídla na Plzeňsku. Okolní dobrá půda a voda dala jméno Dobřanům, obyvatelům původní osady existující již před první písemnou zprávou z roku 1243. Tato ranně feudální, nepochybně významná osada položená v úrodné nížbě řeky Radbuzy, ležela na důležité cestě spojující přemyslovské správní centrum ve Staré Plzni s Německou říší. Nejpozději kolem poloviny 13. století byla osada považována za město. Od počátku je zde doložen kostel sv. Víta, v jehož blízkosti a velkou pravděpodobností stávalo i opevněné vlastnické sídlo. Roku 1843 žilo ve vsi v 300 domech 2 120 obyvatel. Od roku 1868 byly Dobřany přičleněny k politickému okresu stříbrskému. Významným průmyslovým podnikem byl měšťanský pivovar, vařící od roku 1873 v nové budově, vystavěné stavitelem Martinem Stežerem. V okolí města již od 20 let působily uhelné doly, největší byl důl Dobré Štěstí otevřený roku 1882. Roku 1861 byla ve městě zřízena pošta a roku 1885 telegrafní úřad. K rozvoji průmyslu výrazně přispělo vybudování železnice z Plzně do Klatov roku 1876. Rostoucí význam obce potvrdilo v roce 1902 vytvoření samostatného soudního okresu, ve kterém od roku 1906 působila samosprávná okresní správní komise. Hasičský spolek působící ve městě od roku 1868 byl nejstarším v širokém okolí. Významným mezníkem v novodobém vývoji města bylo založení Zemského ústavu pro choromyslné jižně od města. Přelom století je možno hodnotit jako dobu největšího rozvoje města. Na náměstí byl roku 1927 postaven pomník M. J. Husa. Před 2. světovou válkou ve městě vznikl i český dobrovolný hasičský sbor. V roce 1925 zde bylo 11 hospod, 30 povozníků, městská jatka, městská cihelna a druhá, soukromá cihelna, 32 českých spolků a politických stran. Město bylo roku 1939 přejmenováno na Wiesengrund a mělo pouze 700 českých obyvatel. Kruté zasáhl do relativně poklidného válečného života 17. duben 1943, kdy byly Dobřany omylem napadeny britským bombardovacím svazem, původně útočícím proti plzeňské Škodovce. Nejvýznamnější události novodobých dějin však pro město byl poválečný odsun německého obyvatelstva, který znamenal, stejně jako v jiných, tímto politickým rozhodnutím postižených sídlech, zásadní zvrat v životě a charakteru města. Tradiční tvář města změnilo velké sídliště východně od historického středu města, rozšířily se i čtvrtě rodinných domků. Po listopadovém převratu armáda opustila kasárna, z cvičiště vznikl terénní autodrom, nedokončený kulturní dům byl upraven na malometrážní byty, byly vybudovány nové sítě ve staré části města. Z města vychází zelená turistická cesta. Městem vede železniční trať Plzeň - Klatovy. Náchází se zde významná psychiatrická léčebna. Pro své urbanistické a stavební hodnoty bylo historické jádro města roku 1992 vyhlášeno městskou památkovou zónou. Během posledních let město dostalo novou podobu, stalo se krásnějším a z hlediska turistického ruchu i zajímavějším. Kulturními památkami zde jsou: Kostel sv. Víta, jež je barokním skvostem a náleží k nejzajímavějším barokním stavbám v Čechách, farní kostel sv. Mikuláše, pozdně gotický kamenný most přes řeku Radbuza.

Info: Městské kulturní a informační středisko Dobřany
tel: 377 972 725.
e-mail: ic@dobrany.cz, web: www.dobrany.cz

Město Doksy

Město Doksy spolu se Starými Splavý, ležící na březích Máchova jezera v nadmořské výšce 275 m, má přibližně 5.000 obyvatel. Součástí města jsou kromě Starých Splavů ještě tyto přidružené obce: Břehyně, Obora, Zbyn, Žďár, Kruh a Vojetín. Město se nachází na území Libereckého kraje v okrese Česká Lípa a je součástí příhraničního Euroregionu NISA. Doksy se Starými Splavý jsou nejnámější a nejvyhledávanější rekreační střediska severních Čech.

Vznik Doks se datuje do druhé poloviny 13. století. První písemná zmínka je z r. 1293 v listině krále Václava II. Malé městečko pod královským hradem Bezdězem získalo významná městská privilegia od císaře Karla IV., který zde v roce 1367 nechal založit Velký rybník, dnešní Máchovo jezero.

České obyvatelstvo v Doksech převládalo do třicetileté války. Po třicetileté válce byli novými dosídlenci převážně Němci, rekatolizace pak vyhnala spoustu protestantských Čechů.

Český romantický básník Karel Hynek Mácha Doksy poprvé navštívil v srpnu 1832 Kopecový kraj s hlubokými lesy, v nichž hádili pověstní loupežníci, plný tajemných roklí, obklopen vrchy se zříceninami hradů, kraj s příběhem otcovraždy z nešťastné lásky - to bylo místo blízké duši rozervaného romantika. Zde se zrodila lyricko-epická báseň „Máj“, jak sám autor uvádí: „Děj básně této koná se u městečka Hiršberg mezi horami, na nichž hrady Bezděz, Pernštejn, Houska a v dálece Roll k východu, západu, poledni a půlnoci okazují“. Od roku 1961 nese tento kraj spolu s Velkým rybníkem Máchovo jméno.

Proslulosti Doksy dosáhly v první polovině 20. století, kdy se pro svou polohu v lesích u Velkého rybníka staly vyhledávaným turistickým a lázeňským místem. Velký rybník se pro turistiku otevřel po roce 1928, kdy byla na jeho jižním břehu zřízena pláž. V průvodcích z 20. a 30. let 20. století lze číst o Doksech jako o severočeských jezerních lázních nebo jako o Severočeské riviéře.

Dominantou Doks je nově zrekonstruované náměstí s mariánským sousoším ze 17. století a kostel sv. Bartoloměje (1638) se vzácnou kopií sošky Panny Marie Montserratské, tzv. Černé Madony, na hlavním oltáři. Ta sem byla přenesena roku 1786 ze zrušeného benediktinského kláštera na hradě Bezdězu. Další chloubou kostela jsou varhany z roku 1628; nejstarší v severních Čechách, zrestaurované v roce 1992. Pod náměstím se nachází původně renesanční zámek, upravený do dnešní podoby Valdštejnů na přelomu 19. a 20. století. Nejstarším domem Doks je tzv. Hospitálek z roku 1669. Je to roubený patrový dům se šindelovou střechou a věžičkou. Dnes slouží muzeu K. H. Máchy. V muzeu je také expozice věnovaná vývoji rybníkářství a rybníkářství na Českolipsku. Máchovo jezero je vyhledávané hlavně v letních měsících, kdy poskytuje na svých čtyřech plážích osvěžení a rekreaci tisícům návštěvníků. Značnému zájmu se těší projížďky výletními loděmi, velký tobogán, plážový volejbal a mnoho dalších atrakcí. Pestrý program nabízí město v oblasti sportu - tenisové turnaje, turnaje v plážovém volejbalu, jachetní závody na jezeře, každoroční tradiční běh kolem Máchova jezera a po červeném lesním okruhu. Možnosti dalšího sportovního využití nabízejí minigolfová hřiště, půjčovny jízdních kol, vyznačené běžecké tratě po lesních cestách a síť cyklostezek. Značnému zájmu sportovní veřejnosti se těší první víkend v září tzv. Eurohry - klání družstev v šestnácti disciplínách. Také kultura není Popelkou.

V dubnu a v květnu MĚKS Doksy pořádá etapové putování Máchovi v patkách, které vrcholí nočním vystupem na Bezděz a nočním kulturním programem na hradě. Začátkem května se Májovým karnevalem odemyká Máchovo jezero a zahajuje se tak letní turistická sezona. Koncem července se koná Starosplavská pouť a v polovině srpna Dokská pouť. Začátkem září probíhá v zahradě Památníku K. H. Máchy tradiční fezbátské sympozium. Velkou tradicí má podzimní akce Za dokskými pověstmi, pořádaná místními skauty. Gotický královský hrad Bezděz na východě tvoří spolu se zříceninou Starého Berštejna na západě, zámek Houskou na jihu a Ralskem na severu neodmyslitelnou dominantu Máchova kraje.

Info: Infocentrum Doksy - tel: 487 872 067, mobil: 776 530 860,
web: www.doksy.com, www.machuvkraj.cz

Město Horní Jelení

Město Horní Jelení se nachází ve Východních Čechách, asi uprostřed trojúhelníku, jehož vrcholy tvoří města Holice, Vysoké Mýto a Choceň. Za poslední desetiletí byl zaznamenán trvale vzrůstající počet obyvatel. V roce 2009 má město 1970 občanů. Nárůst obyvatel byl zapříčiněn nejen výstavbou 124 obecních domků, ale je také možný díky fungující, nově zateplené mateřské škole, základní škole, která rovněž prošla generální rekonstrukcí a modernizací, několika obchody s potravinami, rozličným zbožím i dobrou dopravní obslužností zajištěnou autobusovými spoji. O restaurační zařízení také není nouze. Svou polohou uprostřed lesů láká k projíždkám na kole, nebo k procházkám k blízkým rybníkům Pětinoze, Hanzlíkovci, Pecákům, či vzdálenější Svatbě a Lodrantu. Díky rovinnému terénu jsou cesty vhodné i k běhkování. Okolní lesy zajišťují obci čerstvý vzduch a už v době první republiky bylo Jelení doporučováno pro své téměř "lázeňské ovzduší". Nejvýznamnější kulturní památkou města je kostel Nejsvětější Trojice, který nechal v letech 1600-1602 postavit Varlich z Bubna. Z původně dřevěného kostelíka byl přestavěn do kamenné podoby a v posledních letech prošel generální opravou. Má velmi zajímavě řešený strop a bohatý barokní interiér (některé z oltářů byly přivezeny ze zničeného kostela v Neratově). Kromě hrobky Varlicha z Bubna, pochovaného v kostele – údajně i se svým věrným lvem, kterého si dle pověsti přivezl ze svých cest z mouřenínova kraje – můžeme v kostele nalézt opravené varhany a nové zvony. Vedle chrámu stojí zrekonstruovaný objekt fary s mansardovou střechou. Před kostelem jsou sochy anděla strážného a sv. Floriána, jinde v obci, v lokalitě Miroslav je plastika sv. Anny, u cesty na Dolní Jelení pak plastika sv. Jana Nepomuckého. Na zelené bohaté náměstí věvodí Mariánský sloup. Jak již bylo naznačeno, obec má další dvě místní části – Dolní Jelení a Rousínov. Město žije bohatým kulturním a společenským životem. Funguje zde Sbor dobrovolných hasičů, úspěšný fotbalový klub a mnoho dalších organizací. Jméno obce bylo skloňováno i v souvislosti s Českým hudebním táborem mládeže, probíhajícím na blízkém rekreačním zařízení Radost.

Info: Město Horní Jelení – tel: 466 673 120,
e-mail: obec@hornijeleni.cz, web: www.hornijeleni.cz

Město Jaroměřice nad Rokytnou

Jaroměřice nad Rokytnou jsou čtyřtisícové město ležící na jihozápadní Moravě, které bylo dle legendy založeno v roce 1131 v místech, kde kníže Jaromír z rodu Přemyslovců skolil mohutného jelena. Kolik pravdy je v legendě je dnes již těžko rozpoznat. Skutečností však zůstává, že znaku města vévodí statný šestnácterák se zlatými parohy na zeleném trávníku.

Největší slávy se městu dostalo v době, kdy patřilo rodu Questenberků. Díky Janu Adamovi – nejznámějšímu členu rodu, se dnes Jaroměřice nad Rokytnou pyšní barokním zámekem s Chrámem sv. Arity, který patří k nejmohutnějším architekturám 1. pol. 18. stol. u nás i v Evropě. Radí se mezi nejnavštěvovanější památky Vysočiny. K dalším stavebním památkám patří budova kláštera Servitů z konce 17. století. Barokní sochařství ve městě reprezentuje sousoší svatě Trojice z roku 1716, které stojí na náměstí přímo proti vstupní bráně nádvoří zámku. Veřejnosti přístupné je Muzeum Otokara Běziny. Václav Jevavý, který přišel co by učitel na zdejší měšťanskou školu našel v poklidném městečku bez veškerých stop bývalého kulturního života jedinečnou inspiraci ke svým básním a filozofickým esejům, jež tvořil pod pseudonymem Otokar Bězina. Na muzeu je umístěn jeho portrét, jehož autorem je sochař František Bílek. Jeho dílem je i bronzové sousoší Tvůrce a jeho sestra bolest umístěné na náhrobku Otokara Běziny. Jméno básníka má ve svém názvu i základní škola.

Ve městě je zřízeno Městské kulturní středisko, které má tři úseky: knihovna, úsek kulturních činností a turistické informační středisko zajišťující potřebné informace pro turisty i občany města. Největší kulturní událostí města je každoroční konání Mezinárodní hudební festivalu Petra Dvořského.

Krajina v níž město leží, patří z větší části k Jaroměřické kotlině, zbytkem ke Znojemské pahorkatině. Mimořádně zajímavé je údolí Rokytné ve směru k Přístpu. Tento přírodní park láká k výletům a procházkám, kdy cílem může být i skála Justýnka opředená starou pověstí. Koneckonec, pověstí má město více, kdy za všechny můžeme jmenovat např. Anděl strážný u Přílozan, nebo Bílý bez u Spravedlnosti.

Město je členem Ekologického mikroregionu Rokytná. Ke společenským a zájmovým organizacím ve městě patří např. TJ Destrukce, Sokol, hokejový klub, Moravský rybářský svaz, Společnost Otokara Běziny, Chránový pěvecký sbor, Sbor dobrovolných hasičů, Junák a další.

Ubytování ve městě zajišťuje Hotel Opera, o občerstvení turistů se stará několik restaurací, v letních měsících je v provozu i krásné přírodní koupaliště.

Info: Turistické informační centrum – tel: 568 408 026,
e-mail: mks@jaromerice.n.cz

MěÚ Jaroměřice nad Rokytnou tel: 568 408 011,
e-mail: mesto@jaromerice.n.cz, www.jaromerice.n.cz

Městys Jedovnice

Městys Jedovnice leží asi 25 km od jihomoravské metropole Brna, v těsné blízkosti města Blanska. Okolní lesy přírodního parku tvoří vstupní bránu do Moravského krasu. Vzhledem k zeměpisné poloze a neobyčejné štědrosti přírody jsou Jedovnice významným střediskem rekreace, turistiky a vodních sportů, jejichž známost přesahuje hranice regionu i hranice České republiky. V Jedovnicích žije trvale cca 2 700 obyvatel.

Nejstarší písemná zmínka o Jedovnicích pochází z roku 1251. Historie tohoto městyse položeného v malebné kotlině mezi lesy je však starší. Souvisí s osídlováním kraje slovanským obyvatelstvem, žijícím se zemědělstvím a dobýváním železné rudy. Za zakladatele jedovnického panství a rodu pánů z Holštejna je považován Crha z Čeblovic. Pocházel z Tišnovska. Stará pověst vypráví o původu jména obce Jedovnice, souvisejícím s příjezdem Crhy. Tehdy měla ves asi 15 domků, jejichž obyvatelé se živilí zemědělstvím, rybolovem a pálením dřeva v mlíčích pro rudické železáře. Crha se zeptal jednoho starce, jak se vesnice jmenuje a ten odpověděl, že ves zatím jméno nemá. Na to Crha reagoval v hornickém nářečí: „Tak já teda jedo v nic?“ A rozhodl se, že obec pojmenuje JEDOVNICE. Smrtí Crhy v roce 1308 se osiřelé panství Jedovnice dostalo do rukou pánů z Lipé. Bylo zde centrum obchodníků, fernesníků, vzkvétal rybolov, k dostání byly výrobky rudických železářů. R. 1335 byly Jedovnice povýšeny na městečko a nadány znakem modrého jelena v červeném poli.

Poté jedovnické panství vystřídalo několik majitelů, Jedovnice zažily útrapy třicetileté války, řádění Švédů i morovou ránu. Za první republiky se Jedovnice staly vyhledávaným rekreačním místem.

Z kulturních památek je nejvýznamnější pozdně gotický kostel, postavený v 16. století namísto původního dřevěného. Kostel byl koncem 20 století moderně vyzdoben.

V současnosti žijí Jedovnice bohatým kulturním a společenským životem, k čemuž přispívá velké množství společenských, zájmových a sportovních organizací, mezi něž patří například: ochotnický divadelní soubor Vlastimil, pěvecký sbor Píseň, dechová kapela Olšovčanka, spolek Bivoj a dechová hudba Bivojanka.

A co mohou Jedovnice nabídnout návštěvníkům? Především širokou paletu vodních sportů a rekreace na březích rybníka Olšovce (42 ha). Dále možnost výletů do okolí Jedovnic, např. na kole. Pro hosty hledající klidný odpočinek a milovníky nedotčené přírody vycházky do klidové oblasti rybníků Budkovan a Dubový, přírodního parku Rakovecké údolí a překrásných lesů, které navazují na jižní část rekreační oblasti. Celá tato oblast je dosud prakticky nedotčena civilizací, což umožňuje přežít mnoha unikátních botanických druhů a hnízdní vodního ptactva. Lesy navazující na rekreační oblast jsou proslulé bohatstvím hub a na březích rybníka si přijdou na své i milovníci sportovního rybaření. U rybníků je kromě koupání a veslování také možnost surfingu a sportovního rybolovu.

Začátkem září se na rybníku Olšovci každoročně konají Mezinárodní závody rychlostních motorových člunů, které jsou součástí Evropského poháru.

Výlov rybníka Olšovce je v Jedovnicích již téměř tradicí a každý rok se těší velké návštěvnosti.

Info: Městys Jedovnice – tel: 516 528 211,
e-mail: radnice@jedovnice.cz, web: www.jedovnice.cz

Obec Koberčice u Brna

Obec leží asi 8 km jižně od Slavkova u Brna a 29 km jihovýchodně od Brna v kopečité krajině západního okraje Ždánického lesa, který byl prohlášen za Přírodní park. Samotná obec se rozkládá na jižním svahu šlenitého údolí Milešovického potoka, které se otevírá na severozápad směrem k Brnu. Výškové rozmezí je 260 a 340 m n.m. Součástí obce je i osada u Bílého vlka po pravé straně silnice směrem na Kyjov a Hodonín, kde je také nejvyšší bod - Vlčí hora s výškou 380 m n.m. Díky vyšší poloze skýtají procházky kolem obce krásný výhled směrem k Brnu a Slavkovu u Brna. Ten obsáhne pohled na památník Bitvy u Slavkova, Mohylu míru, kouflicí chladírenské věže Dukovanské elektrárny na obzoru i Pálavské vrchy i samotný Slavkov u Brna a jeho okolí, jakož i jižní svahy počínající Dražanské vysočiny s vysílačem Kojál a na počátek Dyjskosvrateckého úvalu pod Brnem. Táhlým jižním hřebenem lesního masivu, který končí až ve Chříbech, prochází legendární obchodní stezka Těšanka, spojující sever Moravy s jihem, která však také odděluje Moravské Slovácko od Brněnska a Hané.

Na území obce se nacházejí četné archeologické doklady. Lze zde sledovat vývoj osídlení v pravěku i středověku. O to se zasloužil především Alois Procházka, který se zabýval archeologickými nálezy Vyškovska a který je rovněž čestným občanem obce.

První písemná zmínka o obci pochází z r. 1283, kdy ves již existovala a byl v ní farní kostel. Ten je zasvěcen sv. Jiří a je chráněnou památkou. Je dokladem románské architektury. V obci také stávaly dvě tvrze neznámých vlastníků, pánů z Věžník. Jejich pískovcová náhrobní deska ze 16. století. Velice cenná je nástěnná malba Panny Marie Ochránitelky, pravděpodobně z r. 1350. V lesích pak se nacházejí zbytky osady Mezilesice, o níž jsou první písemné zprávy již z roku 1210. Významnými vlastníky obce bývali Kounicové a Lichtenštejnové.

V období první republiky zde byly velké náboženské víšně, spojené se vznikem československé církve husitské. Ta zde má rovněž svou modlitebnu.

Ze známějších osob pak je rodákem a čestným občanem obce dr. Hubert Ripka, ministr zahraničního obchodu Benešovy poválečné vlády. Spolu s Aloisem Procházkou zde má i pamětní desku.

Za druhé světové války v lesích operoval partyzánský oddíl Olga a mezi odbojové pracovníky patřila i řada místních občanů.

Lidovými zvyky a folklórem se obec kloní ke Slovácku, zejména Kyjovsku. Na nich jsou založeny také tradice slovácké hody připadající na první neděli v září. Vinařskou tradici podtrhuje každoroční ochutnávka vín pořádaná v dubnu. Každoroční štedrovecerní koledy po obci jsou významným prvkem solidarity a sousedských vztahů občanů, stejně jako vánoční folkový koncert skupiny Bokomara a Vlasty Redla, kteří zde žijí a působí.

Pro obec je charakteristická nově vybudovaná kaskádovitá náves a velký výškový rozdíl jednotlivých částí obce, dosahující až 100 m. V obci je základní i mateřská škola. Je zde aktivní fotbalový oddíl Sokol, velmi úspěšný Svaz dobrovolných hasičů, svaz zahrádkářů a chovatelů. Fotbalové hřiště doplňuje nově vybudované víceúčelové hřiště na tenis, volejbal, nohejbal a košíkovou.

Info: Obec Koberčice u Brna – tel: 544 222 520,
e-mail: urad@kobericeubrna.cz, web: www.kobericeubrna.cz

Obec Kožušany - Tážaly

Jak již napovídá název obce, Kožušany – Tážaly byly kdysi dvě samostatné obce, a to až do roku 1960. Nyní zde na 670 ha žije 820 obyvatel. Nadmořská výška obce, nacházející se 7 km jižně od Olomouce, činí 224 m.

Archeologickými průzkumy bylo prokazatelně doloženo, že území obou částí obce Kožušany-Tážaly bylo trvale osídleno již v době 6 tisíc let před n.l. Osídlení bylo dáno svou příznivou polohou, kvalitou půdy, dostatečnou výškou nad záplavovým územím a blízkostí řeky Moravy. Podél ní vedly již od pravěku nejvýznamnější obchodní cesty, byli to lidé s lineární keramikou - která je první zemědělskou kulturou u nás, a svůj název získala podle charakteristického typu výzdoby keramiky - ryté linie. Archeologické nálezy jsou velmi bohaté, ať již se jedná o zlomky keramických nádob, kamenné nástroje - srpové čepelky, broušené sekery, kovové předměty z mědi, zlata, elektronu, pazourkové čepelky, kostěné předměty, aj.

První písemná zmínka o obci Tážaly pochází z roku 1078, kdy moravský kníže Ota Olomoucký daroval tuto obec spolu s jinými benediktinskému klášteru na Klášterním Hradisku. Tážaly patří k nejstarším obcím na Olomoucku, o nichž jsou písemné záznamy. Od roku 1568 se Tážalským změnila vrchnost, obec se dostala pod správu kláštera sv. Kateřiny v Olomouci, řádu sester dominikánek, až do zrušení kláštera v roce 1782. V majetku kláštera byla tehdy i sousední obec Kožušany, o níž je první písemná zmínka z roku 1297. Do roku 1878 byly obě obce ve vlastnictví belgického hraběte Filipa Ludvíka Saint Genois, žijícího ve Vídni. Po úpadku tohoto rodu se obec Tážaly i obec Kožušany staly součástí lichtenštejnského velkostatků Šternberk.

V roce 1825 byla obec Tážaly postižena rozsáhlým požárem, shořela i místní dřevěná zvonice, na jejímž místě byla postavena zděná kaplička v dnešní podobě. Na sousedí před kaplí jsou vepsána jména místních padlých vojáků z 1. světové války. Asi 200 m od obce západním směrem je umístěna socha sv. Norberta z roku 1708, která byla zde převezena v roce 1797 z Klášterního Hradiska.

Uprostřed návsi Kožušan stojí osmiboká kaple sv. Anny, vybudována v roce 1750, v obci se nachází ještě několik soch a kamenných křížů. Od roku 1880 slouží místním žákům 1.-5. třídy budova základní školy, na jejíž zdi je umístěn památník obětem z obce v druhé světové válce.

Služby občanům poskytuje v Tážalech obecní úřad, kulturní dům, pohoštění U Kupce, prodejna potravin a autobusová zastávka na trase Olomouc - Tovačov - Kroměříž, v Kožušanech sportovní areál s tělocvičnou, prodejna potravin, poštovní úřad, středisko zemědělského družstva a vlaková zastávka na trati Olomouc - Prostějov - Brno. Obec provozuje mateřskou školu a je zde plynofikace.

Aktivními složkami obce Kožušany-Tážaly jsou TJ Sokol, Český svaz chovatelů domácího zvířectva, myslivecké sdružení Morava, Český červený kříž a taneční soubor krojovaných „Hanaček“.

Obec je členem Sdružení obcí mikroregionu Království.

Přes obec je vedena moravská cyklotrasa č.47 z Olomouce do Hodonína, a v rámci Mikroregionu Království se počítá s rozšířováním regionálních cyklotras a cyklostezek.

Info: Obec Kožušany - Tážaly - tel: 585 961 171,
e-mail: ou@kozusanytazaly.cz, web: www.kozusanytazaly.cz

Obec Mnichov

Obec Mnichov se nachází v Karlovarském kraji a v současnosti zde žije celkem 352 obyvatel. Kdysi však Mnichov býval významným městem. Desátého července roku 1437, byla zdejší obec jménem Mnichov ležící deset kilometrů severovýchodně od slavných Mariánských Lázní jmenována městem. Její jméno bývá spojováno se starou poustevnou a kaplí, které stávaly západně od obce v údolí Mnichovského potoka - poutním místem, ke kterému mířila procesí z celého okolí. Zvláště, když zde byl asi před čtyřmi sty roky nalezen v troskách staré kaple zázračný obraz sv. Siarda, v jehož moc věřili všichni, kdo ho spatřili.

Městu, bohatému na mlýny, bylo už téměř před pěti sty roky uděleno českým králem Vladislavem II. právo varečné. Takže v pozdějších dobách bývalo v obci až sto právovarečnicků piva. Obec byla slavná. Pan Jošt z Mnichova se stal sekretářem krále Jiřího z Poděbrad. Dosáhl jeho plné důvěry a za své služby byl povýšen do stavu rytířského.

V roce 1549 město až na devět obyvatel vymřelo, a proto muselo být nově osídleno. Z té doby datuje se i vznik městského znaku: červený štít se lvem a nad ním kolčí helma s korunou, černo-zlatým závojem a jeleními parohy.

V roce 1637 měl už Mnichov svého městského soudce a s ním i právo soudní, sirotčí i hrdeční. V té době žilo v obci sedmdesátsedm měšťanských rodin, většinou rolníků a řemeslníků. Roku 1725 byl postaven barokní kostel sv. Petra a Pavla, který patří mezi nejkrásnější na Tepelsku a v roce 1730 i barokní jednopatrová radnice se zvoníčkou, štukovou výzdobou a pruněm.

Roku 1727 vydal Karel VI. důležité nařízení o povinné cestě z Chebu do Prahy přes Mnichov a o deset let později povolil Mnichovským čtvrtěční obilní trhy. Mnichov byl rodištěm dobrých muzikantů. Vedle slavných mariánskolázeňských kapelníků Schurwanna a Krüttnera byl tu již skoro před dvěma sty lety založen hudební spolek a místní kapela chodila světem až k Helgolandu. Před stošedesátitřemi lety byla zde brusírna serpentinu, kterou navštívilo několik evropských panovníků, léčících se v Mariánských Lázních.

V roce 1856 vysvětil kardinál Schwarzenberg nový klášter Školských sester de Notre Dame a otevřel výchovný dívčí ústav. Mnichov byl v oněch dobách veliký. Žilo v něm 1137 lidí ve 135 domech.

K dnešnímu Mnichovu patří dvě přilehlé obce Rájov a Sítiny a žije zde celkem 352 obyvatel. K největším zajímavostem současného Mnichova patří kostel sv. Petra a Pavla v Mnichově, kostel Nanebevzetí Panny Marie v Sítinách a kostel sv. Jana a sv. Pavla v Rájově.

V samotném Mnichově sídlí Obecní úřad, je zde poštovní úřad, restaurace se společenským sálem pro 150 lidí, autoopravna, prodejna potravin, autobusové spojení s Mariánskými Lázněmi a Karlovými Vary. V bývalém klášteře Školských sester de Notre Dame je v současné době Ústav pro mentálně postiženou mládež se 75 světenkami.

Info: Obec Mnichov - tel: 354 692 126,
e-mail: podatelna@ou-mnichov.cz, web: www.ou-mnichov.cz

Obec Račice – Pistovice

Obec Račice-Pistovice leží 9 km západně od okresního města Vyškova, v údolí potoka Rakovec, mezi krásně zalesněnými výběžky Dražanské vrchoviny. Dnešní obec Račice-Pistovice, která vznikla v roce 1960 sloučením obcí Račice a Pistovice, má nejen překrásné okolí, ale i bohatou historii.

Obcí vévodí renesanční zámek, jehož světlá stavba s tmavými lesy v pozadí je viditelná daleko z Hané. Původ městečka i stejnojmenného hradu, který stával na místě dnešního zámku, není znám. Račický hrad byl proslulý svou pevností a nedobytností, o čemž svědčí jeho dobývání králem Janem Lucemburským v roce 1312, kdy byl majitelem hradu pověstný lapka a lupič Friduš z Lánavy. V následujících letech se vystřídali v držení Račic páni z Lipé, Šternberkové, páni z Kravaň, bratři Černohorští z Boskovic, Haugvicové a páni z Petřvaldu, mezi nimiž vynikl Hanuš Petřvaldský z Petřvaldu, který na zámku provedl rozsáhlé úpravy. Hanuše Petřvaldského z Petřvaldu dnes připomíná na zámku pamětní deska s nejdůležitějšími daty z jeho života a nádherný renesanční krb v hlavním sále zámku. Po prohrané bitvě na Bílé hoře mu byl veškerý jeho majetek zabaven a on sám zemřel ve vězení na Špilberku.

Zkonfiskovaný majetek se dostal do cizích rukou. Jeho prvním pobělohorským majitelem se stal Karel Willinger ze Schönerperku, který jej po šesti letech prodal Šimonu Kratzerovi. Po roce se stal novým majitelem Račic šlechtic de Torino, avšak teprve až Braidové (1670-1800) se usadili v Račicích natrvalo. Pocházeli z Calabrie v neapolském království. Z dalších majitelů stojí za povšimnutí baron Mundy, který pocházel z údolí Monchau v Německu. Na račickém panství provedl řadu úprav a změn, a podobu, kterou zámku vtiskl, se s nepatrnými změnami dochovala až do dnešních dnů. V roce 1864 se novým majitelem stal Eduard von Kramsta, a dalším majitelem račického zámku se stal baron Palm, od něhož koupil panství známý vídeňský průmyslník Pavel rytíř ze Schollerů. V jeho rodinném majetku zůstal zámek až do roku 1945, kdy po osvobození Račic ruskou armádou byl na základě tzv. Benešových dekretů znárodněn.

Významnou etapu v historii Račic tvoří rok 1938, kdy v době, kdy se všemi opuštěná ČSR chystala na hrozící válku s Německem, byl na račický zámek umístěn generální štáb československé armády včetně hlavního velitele ozbrojených sil tehdejší ČSR generála Ludvíka Krejčího.

Od roku 1959 je na zámku dětský domov a odborné učiliště. Součástí zámeckého areálu je kostel Nanebevzetí Panny Marie, ve kterém je možné ve velmi romantickém prostředí uzavřít občanský sňatek.

V Račicích je obecní úřad, pošta, mateřská škola a základní škola. Pistovice jsou podobně jako Račice obklopené poměrně vysokými zalesněnými kopci. Jsou rozloženy kolem potoka Rakovec, který přítéká z Račic a ústí do Pistovického rybníka. Pistovický rybník je vyhledávaným rekreačním místem, nejen pro místní obyvatele, ale i pro rybáře a rekreanty z nedalekého Vyškova a Brna. U rybníka jsou pro rekreanty připravené půjčovny loďek, tenisové kurty, tábořiště s možností ubytování a stravování. U rybníka je čerstvě v provozu také autokemp.

Info: Račice-Pistovice - tel: 517 443 786,
e-mail: racice.pistovice@worldonline.cz,
web: www.racice-pistovice.cz

Město Semily

Město Semily s přibližně 9 000 obyvateli se rozkládá v Libereckém kraji na severovýchodě Čech. Leží v podhůří západních Krkonoš při soutoku Jizery a Olešky. Semilská kotlina je ze všech stran obklopena vrchy, z nichž nejbližší městu dominuje Varta a severovýchodním směrem poutá pozornost táhlý vrch Strážník.

První písemná zmínka o Semilech pochází z roku 1352, ale protože se týká farního kostela, můžeme právem předpokládat, že Semily existovaly již delší dobu před tímto letopočtem.

Semily byly sídlem šlechty, která zde postavila tvrz, později zámek. K ustálení majetkových poměrů došlo až po roce 1542, kdy se Semily dostaly do vlastnictví Smiřických, poté přešly do správy Albrechta z Valdštejna a po jeho smrti se dostaly do držení cizích šlechtických rodů. Zámek, pivovar, lesy a další pozemky odkoupilo město Semily od francouzského šlechtického rodu Rohanů v roce 1899. V roce 1850 byly vytvořeny orgány státní správy a poddaní se stali svobodnými občany. V Semilech bylo zřízeno okresní hejtmánství, později okresní úřad. Okresním městem byly Semily až do konce roku 2002, kdy byly okresní úřady zrušeny a Semily se staly pověřenou obcí 3. stupně s 21 spádovými obcemi.

Název Semily se ustálil až v polovině 19. století, kdy se také Semily staly městem. Na starších mapách a dokumentech najdeme i tvary Semil, Semill, Semile či Semille. Od čeho je jméno odvozeno, můžeme se jen dohadovat – podle jazykovědců by mělo označovat osadu „semilů“, tj. lidí, kteří jsou milí nebo kteří se líbí. Městský znak tvoří modrý štít s jelenem, lípou, trávníkem a šesti zlatými šestipíjími hvězdami v oblouku.

Semily se nacházejí na rozhraní atraktivních turistických regionů Český ráj a Krkonoše a tvoří tak příružené centrum Horního Pojizeří. Nedaleko Semil jsou horské hřebeny a turistická střediska Krkonoš a Jizerských hor, hrady, zámky a skalní města Českého ráje. V blízkosti města je unikátní kaňon řeky Jizery s Riegrovou stezkou a Bozkovské dolomitové jeskyně. Z rozhledny na vrcholu Kozákova je za příznivého počasí vidět až čtvrtina Čech.

Město Semily se může pochlubit bohatou kulturní tradicí. Již roku 1860 vznikl pěvecký spolek Jizeran, v roce 1871 byl spolu s hasičskou jednotou založen Sokol, roku 1874 vznikl ochotnický spolek a poté odhor Klubu českých turistů. Klub českých cyklistů byl založen již roku 1894.

V současné době se o hlavní kulturní nabídku stará Kulturní centrum Golf a Muzeum a Pojizerská galerie. Muzeum a Pojizerská Galerie je místem konání výstav především výtvarného umění.

Semily a jejich okolí poskytují podmínky k provozování všech druhů turistiky a možnosti sportovního využití. Především cykloturistika zažívá v posledních letech velký rozmach, v regionu je vyznačena nová síť stezek. K dalším sportovním aktivitám, které region nabízí, patří jízda na koni, potápění, kanoistika, rybaření či horolezectví. V Semilech je vyhledávané devítijamkové golfové hřiště, situované v klidném údolí řeky Jizery.

Info: Informační centrum města Semily
tel: 481 629 290, e-mail: info@semily.cz, web: www.semily.cz

Město Šumperk

Město Šumperk se rozkládá v malebném údolí řeky Desné, chráněné od severu masívem jesenických hřebenů. Město je správním, politickým a hospodářským centrem severozápadní Moravy. Město Šumperk je jednou ze vstupních bran pohorí Jeseníky, které je členěno na Hrubý a Nízký Jeseník. Šumperk je právem označován za „Bránu Jeseníků“, protože leží na křižovatce cest, které vedou k nejvýznamnějším horským výchozím základnám - Skřítku, Červenohorskému sedlu, Ramzové a také k úpatí masivu Kralického Sněžníku.

Šumperk byl založen ve 13. stol. jako správní centrum oblasti, kde se těžily drahé kovy. Postupně se jeho ekonomická síla začala opírat o řemesla, zejména textilní výrobu. Město bylo královským majetkem, často však zastavovaným nejpřednějším šlechtickým rodům. V 16. století se načas stal sídlem Zerotínů. V 17. stol. upadlo do lichtenštejnského poddanství, zažilo hrůzy třicetileté války, v roce 1669 zcela vyhořelo a deset let poté bylo poznamenáno čarodějnickými procesy, jímž padlo za oběť 25 lidí. Textilní průmysl přinesl městu v 19. století neobyčejný rozkvět. Na moderní podobě města se od 2. poloviny 19. století podíleli přední vídeňští architekti, jejichž díla nalezneme v nejrůznějších částech města. Pro svou výstavbu bylo tehdy město nazýváno malou "Vídní". Po druhé světové válce došlo k odsunu německých obyvatel města, kteří zde tvořili drtivou většinu. Po krátké stagnaci se město dále rozvíjelo a dnešních 28 tisíc obyvatel znamená takřka dvojnásobný stav proti roku 1938.

Nákladná obnova památek, obytných domů a ulic výrazně změnila v posledních letech zanedbanou historickou část Šumperka a vrátila sem plnohodnotný městský život. Šumperk se probudil do nové krásy. Jednou z nejdůležitějších historických památek města je bývalý klášterní kostel Zvěstování Panny Marie. Jeho celková rekonstrukce probíhala v letech 1990 až 2005 a dnes je tento objekt pýchou města. K nejvýznamnějším šumperským památkám patří také tzv. Geschaderův dům, kostel sv. Jana Křtitele, kostelík sv. Barbory, zbytky městských hradeb.

Kulturní a společenské akce probíhají zejména v Domě kultury Šumperk, ve Vlastivědném muzeu v Šumperku, v Divadle Šumperk, Kině Oko a v Městské knihovně. Regionální i mezinárodní význam má Dům evropského setkávání, na jehož rekonstrukci se podílela i německá strana. O zájmy nejmladší generace pečuje Městský dům dětí a mládeže U radnice, Komunitní centrum rozvoje lidských zdrojů („Komin“) působící pod Městským domem dětí a mládeže zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Vila Doris Šumperk.

Sportovnímu vyžití slouží zejména krytý plavecký bazén a dvě venkovní koupaliště, zimní stadion, sportovní střelnice, minigolf, tenisový areál s krytou halou, Tyršův stadion s hřišti na fotbal a další míčové hry. V areálu stadionu je moderní běžecká dráha, sportovní hala, futsalové hřiště a kuželna.

Info: Regionální a městské informační centrum při Vlastivědném muzeu
Šumperk tel: 583 214 000,
e-mail: icsumperk@seznam.cz,
web: www.infosumperk.cz, www.sumperk.cz.

Městys Velký Újezd

Městys Velký Újezd leží na Moravě v okrese Olomouc na úpatí jižních svahů Oderských vrchů, nedaleko pramene Odry, v úseku u rychlostní komunikace R 35 mezi městy Olomouc a Lipník nad Bečvou. Územně již nespadá do oblasti Haná. Jeho nadmořská výška je 371 m n. m. V současnosti zde žije více než 1220 obyvatel.

Kdy osada Velký Újezd byla založena nelze říci, ale už roku 1301 je dle Moravských zemských desek Újezd uveden mezi farnostmi lipenského děkanství patřícího k arcibiskupství olomouckému. Původní půdorys i poloha Velkého Újezdu ukazuje na dobu vzniku trhové osady a její počátky lze datovat již od 12. století. Tato trhová osada vznikla v souvislosti se vznikem Potštátu a Vítkova. Původ názvu „Újezd“ se vysvětluje takto: území nebo místo, které bylo osidlováno, prodáváno, darováno a přítomné strany objely po hranici toto území – odtud Újezd.

Roku 1381 je Újezd už jasně označován jako městečko, není však přesně známo, kdy došlo k jeho povýšení. Brzy poté byl součástí panství hradu Helfštýna a helfštýnské vrchnosti zůstal poddán až do 16. století, kdy byl prodán k Veselíčku. Třicetiletá válka byla pro obec dobou zkázy, k důsledkům válečných událostí patřilo i to, že Újezd pozbyl privilegovaného postavení městečka. Nový poválečný rozkvet zaznamenala obec za Podstatských, kteří drželi veselícké panství. Kdysi byl Velký Újezd také významnou stanicí na hlavní „císařské“ silnici, kde se měnila přípráž. V roce 1749 zde byl postaven vrchnostenský špitál, z roku 1791 pochází budova někdejší poštovní přepřahací stanice.

V 19. století byl opět Velký Újezd považován za městečko, a městysem byl až do roku 1957. Titul městyse byl Velkému Újezdu navrácen v roce 2007.

Mezi zdejší nejvýznamnější kulturní památky patří kostel sv. Jakuba Staršího vybudovaný v letech 1749-1751 Františkem Karlem Podstatským, bývalý vrchnostenský špitál z roku 1749, bývalá poštovní přepřahací stanice z roku 1791.

Dnes, na počátku 21. století, je Velký Újezd obcí s bohatou historií a kulturní tradicí.

Ve své tradici i nadále pokračují spolky a sdružení jako je hasičský spolek založený r. 1881, TJ Sokol založený 1906, Dělnický spolek z roku 1907, včelařský spolek z roku 1902, divadelní spolek Podhoran založený 1876, myslivecké sdružení Bělá a Zahrádkářský svaz.

Na počest Jaroslava Švarce pořádá TJ Sokol od roku 1968 vždy v červnu „Memoriál Jaroslava Švarce“ – dálkové pochody s účastí stovek turistů z celé republiky. Svě místo mezi pravidelnými akcemi má i červnová Beat party s ohňostrojem. Tradiční velkoújezdské hody se konají vždy kolem 15. srpna. Od roku 1976 také TJ Sokol organizuje pravidelně večerní pochod na počest 28. října. Hasiči pořádají každoročně „Silvestr na Kamenné boudě“ – spontánní setkání občanů z okolních vesnic v lese mezi Újezdem a Tršicemi.

V nejkdejší vrchnostenském špitále, architektonické památce, lze strávit prázdniny na venkově. Ubytování turistického typu nabízí rovněž družstvo Velký Újezd, komfortnější ubytování lze nalézt v penzionu Myslivna. Městysem vedou cyklotrasy, v blízkém kamenolomu ve Výklekách je krásné přírodní koupaliště.

Velký Újezd je součástí mikroregionu Bystřička.

Info: Městys Velký Újezd - tel: 585 358 008,
e-mail: podatelna@velkyujezd.cz, web: www.velkyujezd.cz